

ringen inleidingen geleverd worden, die trachten het licht van het Woord Gods op te vangen over de heden-daagsche vraagstukken.

Mede door het daar geleerde geleid, kunnen we dan onze roeping verstaan als onderdanen en die betrachten in het practische leven van elken dag, kunnen we ook onze roeping verstaan en betrachten bij verkiezingen.

Om „mee te doen aan de verkiezingen” hebben we geen kiesvereniging en geen partij nodig. Er worden niet gevraagd handteekeningen van kiesverenigings- of partijbesturen, en ook niet van leden van kiesverenigingen of partijen, maar van *i n g e z e t e n e n*. Aan de verkiezingen doen we niet mee als verenigingen of verenigingsleden, maar als ingezetenen. Het is zeer wel denkbaar dat iemand — b.v. een predikant — zulk een drukken werkkring heeft, dat hij onmogelijk lid kan zijn van een kiesvereniging of — volgens het door mij naar voren geschovene — van een studieclub. Het is dwaasheid om lid van zulk een kring te zijn zonder aan den arbeid mee te kunnen doen. Zou nu daarom zulk een broeder niet mede zijn handtekening mogen plaatsen onder een in te dienen lijst van kandidaten voor verkiezingen? De vraag stellen is haar beantwoorden.

We moeten m.i. af van de gedachte dat we alleen met een partij „mee kunnen doen aan de verkiezingen”. Dan krijgen we doorbraak door het ontwaarde partijensysteem.

En voeren we propaganda, dan zeggen we niet: zoo en zoo denken wij er over, denkt onze partij er over, maar dan zeggen we: zoo en zoo denkt *G o d s W o o r d* er over, en het betaamt allen menschen Gods geboden te houden.

Deze gedachten wil ik gaarne ter overweging aanbieden. Ook en vooral aan het Gereformeerd Politiek Verbond, dat, hoeveel waardeering ik er ook voor heb, zich m.i. op deze dingen nog niet bezonnen heeft; dat, hoeveel kwad het ook uitgezuld heeft t.a.v. partijformatie en partijleiding, toch veelzins is voortgegaan in het oude spoor van het partijensysteem; zoo optreedt als partij naast de andere partijen en niet een complete doorbraak heeft tot stand gebracht.

Apeldoorn.

B. JONGELING.

ZENDING EN EVANGELISATIE

KORT VERSLAG van de vergadering van Deputaten voor de Zending, gehouden te Zwolle op 19 April 1951

1. Om 9.15 uur opent de Voorzitter, Ds D. van Dijk, de vergadering. Hij leest Jesaja 11 en gaat voor in gebed.

2. De notulen van de vorige vergadering worden vastgesteld.

3. Ingekomen stukken:

a. een schrijven van de classis Dokkum over de beëindiging van het Zendingswerk op Soemba; voor kennisgeving aangenomen.

b. een verzoek van de kerk van Kampen het rapport van Deputaten aan de e.v. Generale Synode te mogen ontvangen voor 1 Aug. a.s. Aan dit verzoek zal worden voldaan.

c. een schrijven van de kerk van Gouda, gericht aan de e.v. Generale Synode, betreffende het ambt van evangelist, de z.g.n. hulpdiensten en de „aflopende zendingstaak” op Soemba; wordt voor kennisgeving aangenomen, evenals

d. een afschrift van een brief van de kerk van Gouda aan de afroepende kerk van Kampen met verzoek afgevaardigden van de kerken op Oost-Soemba uit te nodigen voor de Generale Synode.

4. De kerkeraad van Drachten deelt mede, voor deze vergadering geen bijzonderheden te hebben. Hij bericht, dat Mevr. Agema met haar kinderen D.V. 25 Mei per „Willem Ruys” naar West-Borneo vertrekt. Ds van Dijk en hr Jasperse zullen namens Deputaten bij het afscheid aanwezig zijn.

5. Afgevaardigden van den kerkeraad van Zwolle komen ter vergadering. Zij deelen mee, dat de kerkeraad heeft besloten de kerken in Nederland in de gelegenheid te willen stellen namen te noemen van predikanten, die h.i. in aanmerking komen voor een beroep naar 't zendingsterrein. Deputaten geven den kerkeraad in overweging wel het noodige voorbereidende werk te verrichten, maar met de definitieve beëindiging te wachten tot na de Generale Synode te Kampen.

6. De afgevaardigden van Zwolle leggen over de begroting voor het zendingswerk op Oost-Soemba voor de jaren 1952—'53—'54. Voor den hoofddienst wordt geraamd f 80.000, voor den schooldienst f 34.000, voor den medischen dienst f 65.000 per jaar. Bij den opzet, dien thans de zendingsarbeid op Soemba heeft, moet deze begroting door Deputaten worden goedgekeurd.

7. Deputaten betuigen hun instemming met het voorstellen van den kerkeraad van Zwolle om een bouw-kundige naar Soemba te laten gaan, teneinde de leiding bij het bouwen van een woning voor den onderwijzer enz. op zich te nemen.

8. Uit één der van Soemba ontvangen rapporten blijkt, dat de kerken van Oost-Soemba besloten heb-

ben Ds Goossens als afgevaardigde te zenden naar een class. vergadering te Soerabaja. Deputaten spreken als hun oordeel uit, dat dit niet tot de taak van Ds G. behoort, maar hij voor den *z e n d i n g s a r b e i d* naar Soemba is gegaan en geen Dienaar des Woords van de Soembaneesche kerken is.

9. Enkele classes (c.q. verscheidene kerken) zijn nog zeer ernstig in gebreke met het afdragen van de bijdragen over 1950, zoo deelt de generale quaestor mee. Deze classes (c.q. kerken) zullen opnieuw opgewekt worden aan haar verplichtingen te voldoen.

10. Besloten wordt D.V. 24 Mei a.s. opnieuw te vergaderen over de z.g.n. „aflopende zendingstaak op Oost-Soemba”; des avonds zal dan met den kerkeraad van Zwolle over deze zaak vergaderd worden.

11. Br C. C. de Vries gaat voor in dankzegging, waarna de vergadering wordt gesloten.

In opdracht van de Deputaten-vergadering,

H. VELTMAN, 2e scriba.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 44

Het lammetje

Wel, wel, daar krijg ik via administratie en redactie een brief. Ik ben er danig van geschrokken. Hij luidt als volgt:

TEN POST, 14 Mei 1951.

Waarde Adolphus Venator,

Gedachtig aan het woord van D. E. C. van enkele weken terug, dat we pseudoniemen moeten aerblijden. Kom ik tot U als Uw jongere tijdgenoot om U een vraag voor te leggen, waar ik mee „zit”. Als U hierop in zou kunnen gaan, zou U me zeer aan U verplichten.

Tot nog toe hebben ook mensen, die theologie studeerden, me niet kunnen bevredigen en ik heb sterk de indruk gekregen, dat de kwestie ook voor hen nieuw was. In Januari j.l. heb ik voor de ring en kring Ten Post ingeleid over „de Doop”. Bij het maken van die inleiding kwam ik de volgende zinsnede tegen in de N.G.B. art. 34:

„...gelijk de Heere in de wet beval hun mede te deelen het Sacrament des lijdens en stervens van Christus, kort nadat zij geboren waren, offerende voor hem een lammeke, hetwelk was een Sacrament van Jezus Christus....”

Ik wilde toen opzoeken, waar dat stond in de wet, en ik kon het niet vinden. Ik kwam terecht bij Lev. 12, maar daar gaat het alleen over het brengen van een offer voor de moeder. Blijkens verkregen inlichtingen noemt ook de officiële tekstverwijzing dit Schriftge-deelte. Verschillende boeken over de belijdenis (o.a. de dictaten Christelijke Religie van Prof. dr K. Schilder) die werden nagezien, geven geen verklaring voor deze zinsnede uit de belijdenis.

Na de vergadering bracht een citaat van Calvijn in de „Düchselfibel” me naar Lucas 2:22, waar gesproken wordt van de dagen hunner reiniging. Maar mogen we nu op grond van dat meervoud zeggen met de belijdenis, dat de Heere in de wet beval voor de kinderen dat lammeke te offeren? Ik vind het te kras. Was het kind niet onrein, omdat 't steeds in aanraking met de moeder kwam? Ik kan nog niet inzien, wat Calvijn zegt in dat citaat, dat Lukas het offer mede voor het kruis laat brengen. En gaat de belijdenis niet nog een stapje verder, door het offer, als speciaal voor het kind gebracht te willen zien? Als U ons een bevredigende oplossing zou kunnen geven (al schrijf ik U niet namens de ring en kring, maar particulier), zou dat zeer op prijs worden gesteld.

Met hartelijke groeten,

Uw broeder en jongere tijdgenoot,
H. J. VELDMAN, G 159—1, Ten Post.

Tot zoover de brief.

Ik vertelde je al, dat ik ervan geschrokken ben. Want, als ik er niet op antwoord, zegt allicht een of andere collega-jongere-tijdgenoot: wat zijn die ouwere tijdge-nooten soms akelig koud. En als ik er wel op inga, dan krijgt die jonge vriend van jou misschien voor mij een noodlottige betekenis. Dan denken je vrienden mis-schien, dat Adolphus Venator tijd of lust of bekwaam-heid heeft voor het openen van een vragenbus. En van deze drie mis ik er minstens twee. Den tijd. En zeker de bekwaamheid. Ik moet nog altijd denken aan dien thans synodalistischen dominee, die ook destijds al veel te veel aandurfde. Toen onze natuurhistorische leer-aar hem eens vroeg, in de klas, zeg eens, B., als ik jou dit en dat vroeg, wat zou je dan antwoorden? toen gaf hij het volgende bescheid: ik zou zeggen, dat één nar meer kan vragen dan tien wijzen kunnen beantwoorden, me-neer. Hij zei „nar”, om het niet al te bont te maken. En hij zei de rest, om zijn onwetendheid niet al te bloot te maken. Maar ik heb het toch onthouden. En ik wil niet graag, dat jullie mijn onkunde zoo bloot maken; ook wil ik niet graag jullie onder de „narren” rekenen. Want vragen stellen kan een bewijs van groote wijsheid zijn.

Maar enfin, voor één keer wil ik deken vrager wel antwoorden. Mits jullie goed begrijpen, dat van een vragen-bus écht niets komen kan.

De schrijver nu merkt op, dat hij van de geschriften (althans van een verslagje van enkele besprekingen) van onzen redacteur wel eens wat gelezen heeft. Heeft hij ook diens Catechismus doorgenomen? Ik denk het niet. Toch had hij, deel II, bl. 242/3, er iets over kunnen vin-den. Ik haal dat aan, omdat het me toeschijnt, dat het dienen kan ten bewijze, dat de redacteur van ons blad inzenders vraag lang geen nárrenvraag vindt (zie je nou wel?).

De redacteur van onze krant verwijst n.l. op die bladzij

naar een Amerikaanse vertaling van de Dordtsche Leerregels, met name II, 6, Onze Nederlandsche vertaling heeft daar:

„Dat velen.... zich niet bekeeren, noch.... ge-looven, maar in ongelooft vergaan, zulks geschiedt niet door gebrek of onogenoegzaamheid van de offerande van Christus, aan het kruis geofferd, maar door hun eigen schuld.”

Die Nederlandsche vertaling kan je nog de vraag doen stellen: waar behoort „geofferd” bij? Hoort dat woord bij „Christus”, of soms bij „offerande”? Maar — ik heb mijn licht er eens over opgestoken — ze zeggen, dat, als je de oorspronkelijke latijnsche uitgaaf van de Leerregels nagaat, volkomen duidelijk wordt, dat het woord „ge-offerd” behoort bij „offerande”. Ze zeggen, dat er niet van een „Christus oblatus”, doch van een „hostia oblata” sprake is. Je moet dus, als de vertaling juist is, lezen: een geofferd offer.

Nou, dat zal wel kunnen. Maar, als ik die Catechismus-verklaring zoo eens doorkijk, dan merk ik, dat het latijnsche woord „hostia oblata” zooveel beteekenen kan als „een geofferd offer”, maar ook wel als „een aange-boden offer”. Over dat ambtelijk, en met gezag, en niet zonder dreiging „aanbieden” lees je daar heel lange stukken. Hij bewijst, dat „oblatus” zoowel „geofferd” als „aangeboden” kan beteekenen. In Leerr. III—IV, 9 is het vertaald met „aangeboden”.

Daarmee komt een kwestie op: wat zou de bedoeling geweest zijn van de Dordtsche Leerregels zelf? Is er bedoeld: de hostie (hostie kan beteekenen: offerande), de hostie, die geofferd is, of: de hostie, die voorgesteld, of „aangeboden” is, met gezag voorgesteld? Indien iemand tegen je zegt: laat maar „geofferd” de vertaling blijven, en maak je daarover maar niet druk, dan moet je maar antwoorden: vriendje, vertel dan maar eens: WIE offerde de hostie van Christus op het kruis? Onze redacteur, in zijn Catechismus, haalt een Amerikaanse vertaling van de Dordtsche Leerregels aan, en daar wordt de uitdruk-king (uit II, 6) aldus weergegeven: „the sacrifice offered by Christ upon the cross”, het offer, door Christus ge-bracht, of geofferd, aan het kruis. Maar die Amerikanen springen soms wat raar met het latijn om. Er staat in II, 6 heelmaal niet, dat het offer door Christus gebracht is. Er staat alleen maar, dat het offer van Christus „obla-t”, dat is dus: of geofferd, of openlijk voorgesteld, aangeboden is. En nu komt de vraag zoo te staan: WIE doet dat? Indien het „offeren” moet zijn, of „doen offeren”, dan is de vraag: doet God het, of doet Christus het? En indien het „voor-stellen”, aanbieden, moet wezen, doet God 't dan, of doet Christus het? Dat GOD zelf hier als Handelend Persoon gedacht wordt, schijnt voor de hand te liggen; let maar op II, 2: GOD gaf zijn Zoon tot Borg. In heel het verband van II, 2—5, let maar op, komt Christus zelf voor NIET zozeer als den dood, den offer-dood, over zich bringende, doch als hem ondergánde. Men zou dus, wat den latijnschen tekst betreft, in II, 6 gerust mogen vertalen: Christus' hostie, Christus' offer-ande, aan het kruis voorgesteld, voorgelaten, aange-boden: het kruis was immers een „verhooging” van Christus, d.w.z. een door God gewilde publiekrechtelijke en publieke demonstratie? Met ambtelijk proclamatie-gezag? Zoals er in de Verwerping der Dwalingen, (Dordtsche Leerregels) II, 6, sprake is van de „genade, die obla-t is”. Dat kan niet beteekenen: de genade, die geofferd is, doch moet willen zeggen: de genade, die of-ficieel aangeboden is.

Onthoud nu van al dien rompslomp maar dit ééne puntje: 't is nog niet zeker, wie hier als HANDELENDE PERSOON van het „offeren” dan wel „offereeren” wordt bedoeld. Het latijnsche woord, waar „obla-t” vandaan komt, kan immers zoowel „offeren” als „offereeren” (aan-bieden) willen beteekenen?

En nu komen we op jouw vriend uit Ten Post terug: in dit verband zei de Catechismusverklaring, II, 243, noot:

Men legge die vraag niet naast zich neer: WIE „offerde” het lam bij de reiniging der vrouwe, die een kind ter wereld had gebracht? Een priester? God zelf, zou men haast denken, volgens den neder-landschen tekst van art. 34 der Nederl. Geloofs-belijdenis (den nederlandschen tekst, niet den latijnschen).

Blijkbaar wil de schrijver niet aan God als Offeraar gedacht hebben. Hij haalt enkele andere vertalingen aan, waaruit blijkt, dat ook daar niet God zelf als „offerende” bedoeld is. Hij noemt zelfs een grieksche vertaling van de Ned. Belijdenis, waar duidelijk staat, dat niet de Heere dat lammetje offert, en ook niet de priester, maar de OUDERS van het kind. Die „offeren” of offereeren het. In feite is het offereeren, aanbieden, naar den priester brengen.

Je ziet, en daarmee wou ik je maar troosten, dat onze redacteur je vraag blijkbaar niet zoo onnoozel acht. Er zit blijkbaar nogal wat aan vast, als de Ned. Bel. in artikel 34 naar onzen nederlandschen tekst van tegenwoordig zegt:

„...gelijk de Heere in de wet beval, hun (d.w.z. den kinderens) mede te deelen het Sacrament des lijdens en stervens van Christus, kort nadat zij ge-boren waren, offerende voor hen een lammeke, het-welk een sacrament was van Jezus Christus.”

De moeilijkheid ligt in dat woord „offerende”. Slaat dat op „den Heere”? Neen. De priester? De ouders, die wel niet offeren, doch naar den priester brengen en dus offereeren?

Deze moeilijkheid verdwijnt al gauw, als men den latijnschen tekst opslaat; ook daarover heb ik eens mijn lichtje opgestoken. Ze zeggen, dat er in 't latijn staat: „offerendo”. Dat beteekent: door te offeren (of te of-freeren, aan te bieden). Blijkbaar is dit een bepaling, die bij het werkwoord: mededeelen behoort. Men moest, zoo wil de belijdenis zeggen, het sacrament van Christus' dood den kinderen mededeelen door voor hen dat lamme-tje te offeren (of: te offereeren). De door dr v. d. Linden bezorgde uitgaaf der belijdenis heeft dan ook:

„...ghelyk als de Heere in den Wet ghebodt, datmense deelachtic maken moeste des Sacraments

des do-
waren,
was ei

Aan de

Lev. 12;

Nu zeg

zeer zek-

weten, ho

Calvijn ze

een sacra

Want we

maar Lau

Mozes.

Wel, zó

uit het G

gedaan.

Nieuwe

citeerde

Weinu,

moeder in

hebbend i

aldus Cal

meu, als

halen Lev

zonde).

Merkwa

overeenk

doop. De

de erfsm

gedachte

moet door

de beziñd

onbezorgd

gereinigd,

bescheiden

ter expres

erkend, en

Dat kon

is niet or

een man,

uit een on

brengen, t

schap, t

volwassen

in zonde i

kind gebor

Men bee

dezen rede

gelijk ook

tot „hun”

„hun” (m

195, noot,

hiernee b

ging. Maa

wone spr

geborene i

13:13. Bi

het nieuw

onrein wa

een doorl

ligt.”

Dat in I

ten zin vo

zij werd g

kan tegen

gereformee

naecologen

af, die alle

moed ik) d

of profet?

Ook Gls

de exegese

toch, niet

betroft, de

verband at

ontkent, de

Merkwaard

dezelde pe

het gaat ov

thema's da

noch.... ge-
geschiedt niet
de offerande
naar door hun

de vraag door
ort dat woord
aar — ik heb
eggen, dat, als
de Leerregels
t woord „ge-
n, dat er niet
„hostia oblata“
[uist is, lezen:

Catechismus-
k dat het la-
teekenen kan
„een aange-
gezag, en niet
heele lange
„geofferd“ als
III—IV, 9 is

i de bedoeling
zief? Is er
n: offerande),
voorgesteld, of
indien iemand
rtaling blijven,
moet je maar
: WIE offerde
redacteur, in
vertaling van
dt de uitdruk-
crific offerd
Christus ge-
Amerikanen
i. Er staat in
istius gebracht
n-van-Christus
ik voorgesteld.
e staan: WIE
of „doen offe-
Christus het?
et wezen, doet
) zelf hier als
voor de hand
Zoon tot Borg-
aar op, komt
od, den offer-
ondergaande.
treft, in II, 6
Christus' offe-
ouden, aange-
hooging“ van
plekrechtelijke
: proclamatie-
tr Dwallingen,
n de „genade“,
de genade, die
genade, die of-

naar dit ééne
ANDELENDE
reeren“ wordt
nat“ vandaan
freeren“ (aan-

n Post terug:
II, 243, noot:
h neer: WIE
r vrouw, die
Een priester?
is den neder-
lerl. Geloofs-
t, niet den

als Offeraar
rtalingen aan,
ds „offerende“
vertaling van
dat niet de
priester, maar
offereeren het.
den priester

sten, dat onze
kozel acht, Er
Ned. Bel, in
st van tegen-

h, hun (d.w.z.
acrament des
nadat zij ge-
mmeken, het-
stus.

rende“. Staat
de ouders, die
engen en dus

men den la-
lk eens mijn
t latijn staat:
en (of te of-
bepaling, die
en moest, zoo
van Christus“
n dat lamme-
v, d. Linden
ook:

et gheboort,
s Sacraments

des doods ende lijdens Christi, als sy nieu gheboren
waren, met offeren voor haer een Lammeken, welck
was een Sacramentelick teecken Jesu Christi.

Aan den rand wordt in deze uitgave verwezen naar
Lev. 12:6.

Nu zegt mijn correspondent iets over Calvijn. Die zal
zeer zeker moeten meegerekend worden, als men wil
weten, hoe een zin uit de belijdenis te verstaan is. Welnu,
Calvijn zegt op Lev. 12:6 (C.R., 24, 312/3): God vorderde
een sacrament ter reiniging, ja, zeker, van de kinderen.
Want weliswaar spreekt Mozes alleen over de moeder,
maar Lucas is een getrouw interpreter of uitlegger van
Mozes.

Wel, zoo redeneeren we immers altijd? Een aanhaling
uit het Oude Testament wordt in het Nieuwe altijd zoo
gedaan, dat we erkennen moeten: de schrijver in het
Nieuwe werpt nieuw licht, verscherpt licht, op de
geciteerde plaats uit het Oude.

Welnu, zegt Calvijn, Lucas rekent het kruist met de
moeder mee. En dus is Lucas voor ons besef een gezag-
hebbend uitlegger van de bepaling in Leviticus. Lucas,
aldus Calvijn — rekent blijkbaar het kind met de moeder
mee, als deelde in de onreinheid (de Kanteekenen
halen Lev. 12:6 aan als document voor de leer der erf-
zonde).

Merikwaardigerwijze trekt Calvijn hier een lijn, die
overeenkomt met wat de belijdenis zegt aangaande den
doop. De doop, aldus de belijdenis, maakt geen eind aan
de erfsmet; ook na den doop moet voortdurend weer de
gedachte worden ingescherpt, dat de reiniging permanent
moet doorgaan. En evenzo, aldus Calvijn, moest ook na
de besnijdenis de gedachte worden uitgeroerd, alsof je een
onbezorgd liedje kon zingen, in den geest van: „eens
gereinigd, altijd gereinigd“. Vandaar, dat ook nog na de
besnijdenis een reinigingsoffer voor het kind dienen moest
ter expressie van de onreinheid. Die moet steeds weer
erkend, en weggewischt worden.

Dat komt dus hierop neer: de onreinheid van de moeder
is niet ontstaan daaruit, dat zij is saamgekomen met
een man, doch daaruit dat niemand een reine geven kan
uit een onreine, en dat niemand een kind kan ter wereld
brengen, of er is gemeenschap van onreinheid. Gemeen-
schap tusschen moeder en kind. Niet maar het kind,
volwassen zijnde, belijdt Ps. 51:7. Ook de moeder erkent:
in zonde heb ik ontvangen en in ongerechtigheid is mijn
kind geboren.

Men heeft wel eens een argument voor de juistheid van
dezen redeneergang daarin gezocht, dat Luc. 2:22 schrijft,
gelijk ook inzender herinnert, dat het offer geschiedde
tot „hun“ reiniging. Niet „haar“ (de moeder alleen), doch
„hun“ (moeder en kind). Edersheim, Life and Times, I,
195, noot, wijst dit argument af, onder betuiging, dat
hiermee bedoeld zou zijn: „hun“, d.w.z. der Joden reinig-
ing. Maar dat schijnt ons niet te steunen op het ge-
wone spraakgebruik van Lucas. Wanneer voor een eerst-
geborene niet geofferd werd, moest de dood volgen, Ex.
13:13. Bij menschen hield dus dit voorschrift in, dat
het nieuwgeborene leven in zichzelf onder de schuld lag,
onrein was. Moeder en kind zijn één: zij gaf den dood
een doorlaat tot de wereld. Die dan ook „in het booze
ligt“.

Dat in Leviticus 12 het offer gebracht werd, in direc-
ten zin voor de moeder als onreine sluit dus niet uit, dat
zij werd gezien in verband met het kind als onrein. Men
kan tegenwoordig over de onreinheid der moeder ook
gereformeerde theologen hooren redeneeren eerder als gynaecologen
dan als theologen. Ze weten alles van datums
af, die alleen de dokters moeten leeren, niet eens (ver-
moed ik) de vroedvrouwen. Is Mozes gynaecoloog geweest
of profeet? Ik zeg: het laatste.

Ook Glispen, die allerlei gynaecologische wijsheid bij
de exegese der reinheidswetten te pas brengt, erkent
toch, niet alleen, dat de cultische reiniging de moeder
betreft, doch tevens, dat deze cultische onreinheid in
verband staat met den datum der besnijdenis (196); wie
ontkent, dat daar het kind zelf als onrein wordt gezien?
Merikwaardig toch, dat de besnijdenis van het kind in
dezelfde periodes (Lev. 12), ter sprake komt, als waarin
het gaat over de reiniging der moeder. Wie zou die twee
thema's dan van elkaar mogen losmaken? Calvijn krijgt

ook in dezen gelijk: bij de besnijdenis (waaroever in Lev.
12:3) is het niet uit met de prediking der aangeboren
onreinheid; vandaar, dat ook daarna die prediking wordt
herhaald, vs. 6. Tevens herinnert Glispen, 198, vgl. 197,
aan Psalm 51:7; niet alleen een brandoffer werd ge-
bruikt, maar ook een zondoffer; en dat spreekt van be-
dekking van de onreinheid der zonde. „In het geheel van
het boek“ (Leviticus), aldus Glispen, 177, „wijzen de
wetten over rein en onrein..... op de noodzakelijkheid,
dat Israël zich ver houdt van de zonde. Deze maakt
scheuring tusschen Jahwe en zijn volk..... De zonde
wordt voorgesteld in het onreine..... vgl. 12:6—8“.
„Ook blijkt, dat..... ons genereeren en baren..... staat
onder den Heilige, den God van het verbond, zie 1 Cor.
10:31“ (175).

Ik geloof, dat we ons veel te druk maken over dat
woordje „voor“ in de uitdrukking der belijdenis, dat de
ouders het lammetje moesten offeren „voor“ de kinderen.
De belijdenis is uit de dagen van vóór de Statenvertaling;
ze haalt dus bijbeluitspraken aan naar de toenmalige
bijbeluitgaven. Een duidelijk voorbeeld daarvan vinden we
in art. 14: daar wordt van den mensch in het paradijs
gezegd: „als hij in eere was, zoo heeft hij het niet ver-
staan“. Dat is een poging tot vertaling van psalm 49:2:
maar de belijdenis volgt hier den tekst van de Vulgata,
de toenmaals gebruikelijke bijbelvertaling. Men vindt
dezelfde vertaling ook nog in de bijbeluitgave van Ant-
werpen, 1599: „den mensch toen hij in eere was, zoo
heeft hij het niet verstaan“. Welnu, wat is er dan tegen,
aan te nemen, dat de aanhaling uit art. 34 overeenkomt
met de toenmalige bijbelvertaling? Het woordje „voor“
(„voor de kinderen“), in het latijn „pro“, komt ook in
de Vulgata voor: pro filio, alve pro filia, deferet agnum:
voor een jongen, voor een meisje, zal zij een lam brengen.
Ook Glispen vertaalt: wanneer de dagen van haar reinig-
ing vervuld zijn, zal zij voor een zoon of voor een doch-
ter een éénjarig schaap tot een brandoffer brengen.

Dit maakt dan ook alles duidelijk. Men kan over dat
woordje „voor“ (hebreewsch: „le“) allerlei vertalings-
mogelijkheden bedenken. Ook wel zulke, die niets te
maken hebben met: „ten bate van“; of „in de plaats
van“. Ik geloof niet, dat de Belijdenis in art. 34 over die
exegetisch-dogmatische kwestie een uitspraak wil doen.
Zij schrijft eenvoudig den bijbel af, naar de toen onbe-
twiste (en nog gevolgd) vertaling. Men liet de kinderen
deelen in het sacrament, zoo vaak men — als onder —
voor hen een lammetje aanbracht (offereerde). Dat lam
wees op Christus. De ouders kwamen het brengen, en
dacht jij soms, dat ze dan met gynaecologienwijsheid aan
den priester kwamen zeggen: dat is nu alleen maar van-
wege bepaalde fysieke evoluties in het moederlichaam?
En wilt U onze baby alstublieft daar buiten houden?
Nonsens. Als de moeder, die midden in den dood met
ons allemaal lag, toen ze dat kind in de wereld zag kom-
men, de reinigingsofferande bracht, dan kwam daar de
familie (vader, moeder, kind). En als gemeenschap
„communiceerde“ ze. Ze communiceerde het sacrament.
Zoo staat het in de belijdenis. Ze communiceerden de
doodsgevolgen. Ze communiceerden ook het levenssacra-
ment van Christus aan de kinderen. De priester deed
het ook. De ouders door offereeren. De priester door of-
feren. Wie hier zijn wijsheid halen wil uit medische tijds-
schriften, waarin fysieke gegevens over de moeder
worden uitgeplozen, heeft niet de familie gezien, de ver-
bondsgemeenschap, die belijdenis deed.

Terecht zegt de belijdenis dus, dat in het in Lev. 12:6
(naar de letter) aangehaalde geval de kinderen betrok-
ken werden in het sacrament-van-Christus. En juist
omdat hier geen kwesties van bloed en sap, doch van
schuld en rechtsconflict met God liggen, juist daarom
heeft ook Lucas kunnen schrijven over Jozef en Maria
en het Kind. Dat Kind ging onder de wet staan. Het
lammetje van toen wees op het Lam, dat de onreinheid
van de wereld dragen kwam. En dat was geen laatste
vergissing, doch de eerste wijsheid. Het kind is van de
ouders niet geabstraheerd, omdat de ouders van dit ééne
Kind nimmer te abstraheren zijn geweest.

Offereeren — daar ligt het al in: de ouders communi-
ceeren het sacrament aan 't kind.

Precies, zooals vandaag het praesenteeren van het

kind, als officieele handeling van den vader, een commu-
niceren van het sacrament is aan het kind.

Wij kijken allemaal tegen den buitenkant aan en blijven
geboeid staan kijken naar die laatste handeling; het
priesterme in de keel van 't lam, de domineeshand die
water drupt op 't kind. We zeggen: dát is het nu. Maar
dat hebben we mis. Dát is maar het slot. Het begin is:
het offereeren van het lam door het gezinshoofd en het
praesenteeren van het kind door het gezinshoofd. Niet
maar één keer (besnijdenis, doop), doch telkens weer.

Wij offeren vandaag niet meer.

Wij offereeren wel dagelijks.

En al offereerende communiceren we: preek en doop
en sacrament en alles.

Met groetenis van communicant tot communicant

je vriend,

ADOLPHUS VENATOR.

PERSSCHOUW

DE RAPPORTEUR VAN 1944
OP RECEPTIE.

Dr D. Nauta heeft zich zonder schromen laten zien
als rapporteur van 1944. Hij heeft al die dikke woor-
den over zijn kerkrecht en over orde en over een
synode, die doen mocht, wat ze wilde, en over de
hoognoodige tucht over een niet (!) beloven van
niets te leeren dat niet heelemaal klopte met enkele
zinnetjes, rustig neergeschreven, en hij heeft geen
pen verroerd, en ook geen pin, toen met de stukken
aangehouden is, dat zijn heele rapportencombinatie
zich zelf verteerde van innerlijke tegenstrijdigheid.
Je zou zeggen: wat zal die man blaken van leertucht-
ijver. Niet beloven niets te leeren dat niet heelemaal
.....? dan schorsen. En afzetten. En uit het verband
werpen. Leertucht? De kerken kunnen niet wachten,
geen dag en geen nacht.

Intusschen gaat dezelfde dr D. Nauta op receptie
bij een lichaam, dat pas besloten heeft, orde op zaken
te stellen door tien jaar lang géén leertucht te oef-
enen. Ds D. v. Dijk schrijft erover in Gron. Kbl.:

Op 1 Mei is in de Nederlands Hervormde Kerk, de
Nieuwe Kerkorde ingevoerd.

Dat is een hele plechtigheid geweest. Bij die gelegen-
heid is ook het woord gevoerd door vertegenwoordigers
van onderscheidene andere kerken.

Onder deze sprekers was ook Prof. D. Nauta, die,
hoewel hij daartoe geen rechtstreekse opdracht had,
sprak als vertegenwoordiger van de synodaal gebonden
Geref. kerken.

Dat is toch wel heel erg.

Om drie redenen.

Hoe kan Prof. Nauta, zonder daartoe rechtstreekse
opdracht te hebben, toch maar, bij zulk een gewichtig
gebeuren, optreden als vertegenwoordiger van zijn
kerken?

Of hij een standje zal krijgen? O neen.

Verder:

In de tweede plaats.

Gij moet u eens het volgende voorstellen: „Daar is
een gezin. Een deel van dat gezin houdt zich niet aan
de regelen, die voor het leven van dat gezin gelden.
Een ander deel protesteert daar tegen. Maar dat
trouwe deel is het kleinste, het zwakste.

Het einde is, dat dat trouwe deel gedwongen wordt
zich uit het huis te verwijderen. Voor hen is er, als
zij zich aan de orde van het huis wensen te houden,
geen plaats.

En nu moeten zij, in wie „het gezin“ zich toch
voortzet, maar een onderkomen zoeken; met veel
moeite en kosten.

En nu de les. Neem voor U Handboek 1951: bl. 223 en
plaats een nummer rechts bij de berichten, dus 1 t/m 9
en het eerstvolgend wijzigingsblad in „De Reformatie“
knijpt u uit en nummert 10, 11, 12, enz. 1). We nemen be-
richt nr 1 en zoeken op bl. 9: Wagenborgen; aan het eind
van dien regel plaatsen we een 1. Bericht 2: we zoeken
op bl. 24: Ureterp en schrijven als aanvulling: Postrek. 2.
Bericht Nr 3: we zoeken op bl. 43, zetten een streep door:
Een vacature en schrijven er voor 3. Bericht Nr 4: we
zoeken op bl. 49: Eibergen: een verhuizing; door Nieuw-
straat 35 halen we een streep en plaatsen er achter 4.
Bericht 5: we zoeken op bl. 51: een andere scriba, dus
een streep door: K. v. d. Veen, Frans Halslaan 25 en
daarachter een 5. Bericht No. 6: op biz. 52 Hattem: naar
Kampen en daarachter een 6. Bericht No. 7: op bl. 71
achter Kinderdijk 15 schrijven: naar Maastricht en daar-
achter op den rand een 7. Bericht No. 8: op bl. 91 regel 7
staat het woord Schoondijke. Onderstreep dit en zet er
voor een 8. (Zie Handboek 1950; bl. 15, 3e regel: woord
Oldekerk als ressorteerd bij Zuidhorn. Was er ná 1 Jan.
1951 zulk een bericht opgenomen in De Reformatie dan
kon ieder actieve gebruiker weten, dan kon iedere scriba
weten, dat Oldekerk geherinstutueerd was). En nu Be-
richt No. 9: we zoeken bl. 94 Maastricht: 2e regel een
streep door: vacant, er vóór een 9 en regel 11 een streep
onder Waalsche kerk, op den rand er voor eveneens een 9.
En als u dit een tijd zoo doet, zendt dan mij Uw vindi-
kaartje als blijk van instemming en medewerking met
op 't adres: voor „tip Handboek“ aan: G. Graadijk, Ker-
kelijk bureau, St. Ansfidusstraat 13, Amersfoort.

DANK U!

1) Om het U te vergemakkelijken zullen we vanaf
volgende week zelf de nummering aanbrengen en daarbij
herplaatsen de wijzigingen Handboek 1951, die reeds ge-
plaatst zijn in enkele voorgaande nummers. Corr.

Wijzigingen Handboek 1951

„ADMINISTRATIEF MANCO“.

In het orgaan „Dienst“, maandblad voor ouderlingen en
diakenen der Geref. kerken in Nederland, heeft br H. W.
H. Veldkamp in Jaargang 1949, bl. 11, 71, 115, 198 onder
bovenstaanden titel zeer behartigenswaardige opmerkin-
gen gemaakt. De kerkelijke administratie is „het geven
van leiding in de weg van min of meer administratieve
verrichtingen“. Het doel moet zijn: de gemeente aan te
zetten tot hartelijk meeleven, o.a. door een goed pers-
verslag. De klacht werd geuit, dat „het kerkelijk samen-
leven veelzins te lijden heeft door een gebrek aan orga-
nisatie“. Met nadruk vestigt hij de aandacht op hen, die
in een gemeente van elders inkomen; het komt nog te
vaak voor, dat het nieuwe lid na weken of maanden con-
tact krijgt, „mee door de schuld en nalatigheid van de
kerkeraad“. In de garnizoensplaatsen wordt, ondanks den
ijver van Ml. Comm., etc. opgemerkt, dat hier slapheid
moet worden geconstateerd, vooral bij ouders van onze
jongens, terwijl deze juist het best moesten aanvoelen:
dat onze jongens in een garnizoensplaats worden „opge-
vangen“ is zoo broodnodig, juist daar. „Om een goede
kerkelijke administratie nog eens te beklemtonen“, be-
hoort zij te worden gevoerd met groote acutate en
volle toewijding, omdat ze „voor het geloof is een onder-
deel van de burgerlijke stand van het Koninkrijk der
Ned. Rep.“.

In dit alles wordt opgemerkt een groot manco. Hij be-
jamert het, dat het scribaat in talrijke kerken telkens
in andere handen is en haalt ons Handboek aan om dit
te getuigen, dat „de zo nodige stabiliteit ontbreekt“.

Nu moeten we hierin niet aan de Redactie van het
Handboek of aan den Uitgever te Goes schuld geven. We
hebben den laatste indertijd verzocht om de wijzigingen
op bl. 7 van een Reformatienummer te zetten, met als

achterkant de advertentiekolommen, omdat men deze wij-
zigingen dan kan uitknippen.

Het doel van dit schrijven is nu meer gebruikers van
ons Handboek te leeren het zoodanig bij te werken, dat
we hierin samen onze kerken beter dienen. Want als
een broeder in Oldekerk het goed bijhoudt, maar in an-
dere kerken doen ze dat niet, ja, dan krijgen we te lezen
klachten als onderstaand uit Oldekerk. „Het blijkt de
kerkeraad te Oldekerk herhaaldelijk, dat hem onderschei-
den stukken, die voor alle kerken bestemd zijn, zoals
rapporten van synodale deputaten voor de zending, niet
worden toegezonden“ (21 April '51).

En als dat de eenige klacht was? Mag ik mijn ervaring
van twee jaren vermelden uit Amersfoort? 1 Juli 1949
werd ik scriba en tot Mei 1950 kwam 2/3 van de corres-
pondentie bij mijn voorganger; 1 Juli 1950 trad ik af,
maar tot nu, Mei 1951, ontvang ik wel 2/3 van de corres-
pondentie, dat alles kan voorkomen worden als men
het Handboek bijwerkte. En wel als volgt.

In mijn exemplaar Handboek 1950 liggen achterin 11
bladen ter grootte van 't Handboek met 216 wijzigingen.
De Uitgever had kunnen volstaan met 11 keer, d.l. on-
geveer eens per maand de wijzigingen in het bekende
boekje op bl. 7 te zetten en het komt beter in orde dan
voorheen, daar soms 5 stukjes moesten worden aaneen-
geplakt; daar komen vele „gebruikers“ niet toe. We spre-
ken dus de hoop uit, dat de drukker de „wijzigingsberich-
ten“ opspaat, tot er weer een boek te zetten is van 18
cm hoogte.

En nu word ik even lesgever; mag ik me dat als lee-
raar in 't vak boekhouden even veroorloven? Lezer, pro-
beer het nu eens echt te doen. Misschien kunt U dit stuk
uitknippen en leg dat voorin uw Handboek; lees het later
nog eens over, of u het nog goed weet. Laten we nu sa-
men probeeren of we dit deel van het bovengenoemd
manco niet kunnen wegwerken, resp. sterk verminderen.
Na een kwartier is U er mee klaar.